

SEÇİMLER IŞIĞINDA

AP'nin sekizinci seçimleri 22-25 Mayıs 2014 tarihleri arasında AB üye ülkelerinde yapıldı. **Seçim sonuçlarına bakarak içeride artan Avrupa kuşkuculuk ile mücadele etmeleri gerektiğinin farkına varan entegrasyoncu elitlerin, bir yandan da Ukrayna krizinin ortaya koyduğu AB'nin küresel bir aktör olarak inandırıcılık sorununu çözmeleri ve AB'yi yeniden küresel arenada saygı duyulan bir hasım haline getirmeleri gerekiyor.** Bu yolda sorumluluğun büyük bölümü AP tarafından Avrupa Komisyon Başkanlığı 15 Temmuz'da onaylanan Jean-Claude Juncker'in omuzlarında.

AVRUPA'NIN GELECEĐİ

Avrupa Parlamentosu'nun (AP) sekizinci seçimleri 22-25 Mayıs 2014 tarihleri arasında Avrupa Birliği (AB) üye ülkelerinde yapıldı. Seçimlerde ortaya çıkan sonuçlardan AB'nin içsel yatkınsama sürecinin ve AB fikrinin temsil ettiği idealin geleceği hakkında birçok çıkarımda bulunmak mümkün. Seçim öncesi anketlerde ve seçim

sonrası ilk yorumlarda birçok yorumcu felaket tellallığı yaparak AB'nin bildiğimiz halinin bu seçimler sonucunda aşırı sağ'a yenik düştüğünü ilan etti. Ancak, daha detaylı ve serinkanlı bir inceleme yapıldığında ortaya çıkan tablo iddia edildiği kadar da korkunç gözüküyor. Yine de, oluşan parlamento aritmetiği ışığında aşırı sağ partilerin bazı politika alanlarında gelecekte karar verici taraflar konumuna ge-

▼ Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker.

lebileceklerini söylemek mümkün. Seçim sonuçlarına bakarak içeride artan Avrupa kuşkuculuk ile mücadele etmeleri gerektiğini farkına varan entegrasyoncu elitlerin, bir yandan da Ukrayna krizinin ortaya koyduğu AB'nin küresel bir aktör olarak inandırıcılık sorununu çözmeleri ve AB'yi yeniden küresel arenada saygı duyulan bir hasım haline getirmeleri gerekiyor. Bu yolda sorumluluğun büyük bölümü AP tarafından Avrupa Komisyon Başkanlığı 15 Temmuz'da onaylanan Jean-Claude Juncker'in omuzlarında. Avrupa içinde değişen dinamiklere gebe olması beklenen bu süreç ve oluşacak yeni Komisyon'un genişleme politikası konusundaki tutumu Türkiye'nin AB'ye katılım süreci için oldukça belirleyici olacağı öngörülüyor.

AP, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi ile birlikte AB'nin üç ana karar verici ve uygulayıcı kurumundan biri. Ulus devlet seviyesinde yasama ve yürütme kurumlarıyla kıyaslanacak olursa, AP meclis,

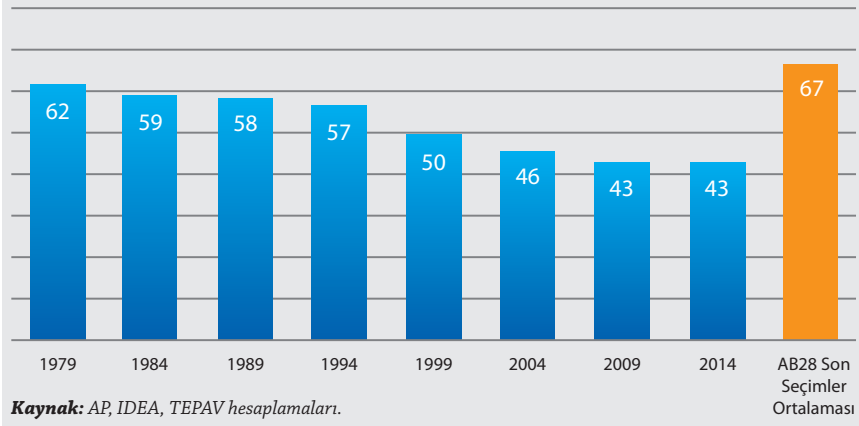
Konsey senato ve Komisyon da bakanlar kurulunu temsil eder. Dolayısıyla AP, 1950'lerde büyük ölçüde Jean Monnet ve Robert Schuman gibi iki seçkin siyasetçi tarafından tasarlanıp hayata geçirilen "Avrupa'da siyasi, sosyal ve iktisadi birlik" fikrini toplumsallaştırıp tabana yayma görevini sırtlayan kurum. Aynı zamanda vekilleri AB üyesi ülkelerin vatandaşlarının doğrudan oylarıyla göreve gelen tek kurum olduğu için, AP aynı zamanda AB'nin en meşru siyasi mekanizması olarak görülüyor.

AP'DE SEÇİMLER

AP'nin 732 vekili, en büyük ülke olan Almanya'dan en küçük ülke olan Malta'ya kadar üye ülkelerin nüfuslarına oranlı olacak şekilde seçiliyor. Almanya'dan 96 parlamenter seçilirken, Malta'dan altı parlamenter seçiliyor.

AP ile ilgili en sık duyulan eleştirilerden biri de seçmenlerin seçimlere katılım oranı. 1979'dan 2009'a kadar yapılan her AP seçiminde, seçimlere katılım oranı ortalaması biraz daha düşmüş ve 2009'da %43 olarak gerçekleşmiştir (bkz. Tablo I). Şüphesiz ki bu durum siyasi bir proje olarak AB'nin meşruiyetine zarar veriyor. Her ne kadar 2014 seçimlerinde katılımın 2009'a kıyasla aynı kalmış olması düşüş eğilimine şimdilik bir ara verdimiş olsa da, AB28 ülkelerinin en son yapılan ulusal seçimlere katılım oranlarının ortalaması 2014 AP seçimlerine katılım

TABLO I: Tarihte Avrupa Parlamentosu Seçimlerine Katılım Oranları (1979-2014)

oranının çok üstünde. Bir örnek vermek gerekirse, Hollanda'da 2012 meclis seçimlerine katılım oranı %74,5'iken, 2014 AP seçimlerine katılım oranı %37 olarak gerçekleşiyor.

Bu konuda sık rastlanan bir argüman, AB genişledikçe yeni katılan ülkelerdeki AP seçimlerine katılımın düşük olduğu ve bunun da AB ortalamasını düşürdüğü yönünde. Ancak 1979'da ortalama %62 katılım oranı olan AB91 ülkelerinin 2014 seçimi için gerçekleşen seçime katılım oranı ortalamaları da %47'de kalıyor.

AP SEÇİMLERİNİN ARTAN ÖNEMİ

2009'da üzerinde uzlaşılan ve yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'yla birlikte Avrupa Komisyonu Başkanı'nın seçilme

süreci az da olsa bir değişime uğramıştır. Şimdiye kadar AP seçimleri sonrasında bir Komisyon başkan adayı üye ülkelerin başkan ve başbakanlarından oluşan Avrupa Konseyi tarafından belirlenip, onay için AP'ye sunuluyordu. Ancak Lizbon Antlaşması'yla birlikte Avrupa Konseyi'nin AP seçim sonuçlarını göz önünde bulundurarak aday belirlemesi koşulu getirildi.²

Hal böyle olunca, partiler AP seçimlerine ilk defa Komisyon Başkanlığı için adaylarını belirleyerek girdi. Partilerin belirledikleri adaylar şöyleydi:

- Avrupa Halk Partisi (EPP): Jean-Claude Juncker
- Avrupa Sosyalistler Partisi (S&D): Martin Schulz
- Avrupa Liberalleri ve Demokratları Birliği (ALDE): Guy Verhofstadt
- Avrupa Yeşiller Partisi (EGP): Ska Keller
- Avrupa Solu Partisi (EL): Alexis Tsipras

Dolayısıyla, AP seçimlerinden galibiyetle çıkan grup olan EPP'nin (European People's Party/Avrupa Halk Partisi) aday olan Lüksemburglu Jean-Claude Juncker önemli bir avantaj kazanmış oldu. Yine de, seçimin açık ara bir kazananı olmaması (bkz. Tablo II) ve Lizbon Antlaşması'nın yedinci maddesinin Komisyon'un hareket alanını tamamen kısıtlamaması nedeniyle Juncker'in Avrupa Komisyonu Başkanlığı'yla arasında önemli bir mesafe var gibi

gözükmekteydi. Seçimlerden sonraki ilk günlerde Angela Merkel'in Juncker'in Komisyon Başkanlığı'na mesafeli yaklaşması ve devam eden süreçte de İngiltere Başbakanı David Cameron'dan çok ciddi eleştiriler gelmesi, AB'nin ağır toplarının Juncker'i istemediği algısını yarattı.

Ancak Merkel'in sonraki haftalarda Juncker'in adaylığına tam destek vermesi ve hatta David Cameron'u bu adaylık için karşısına almasıyla birlikte Juncker'in Avrupa Konseyi Zirvesi'nden Komisyon Başkanı aday olarak çıkması neredeyse kesinleşmişti. Böyle de oldu ve 27 Haziran'da Avrupa Konseyi, Juncker'i Komisyon Başkanı aday olarak seçti. Yine de bu süreçte önemli bir ayrıntı vardı. Juncker'in adaylığına İngiltere ve Macaristan karşı çıktı ve tarihte ilk defa Avrupa Konseyi'nden bir Komisyon Başkanı adayını oybirliğiyle değil, oy çokluğuyla seçildi. Jeal-Claude Juncker'in, 15 Temmuz'da Avrupa Parlamentosu'nda oy kullanan 729 vekilden 422'sinin oyunu alarak, José Manuel Barroso'dan boşalacak olan Avrupa Komisyonu Başkanlığı koltuğuna oturması kesinleşti.

SEÇİMLERDE AŞIRI SAĞ PARTİLER NE KADAR BAŞARILIYDI?

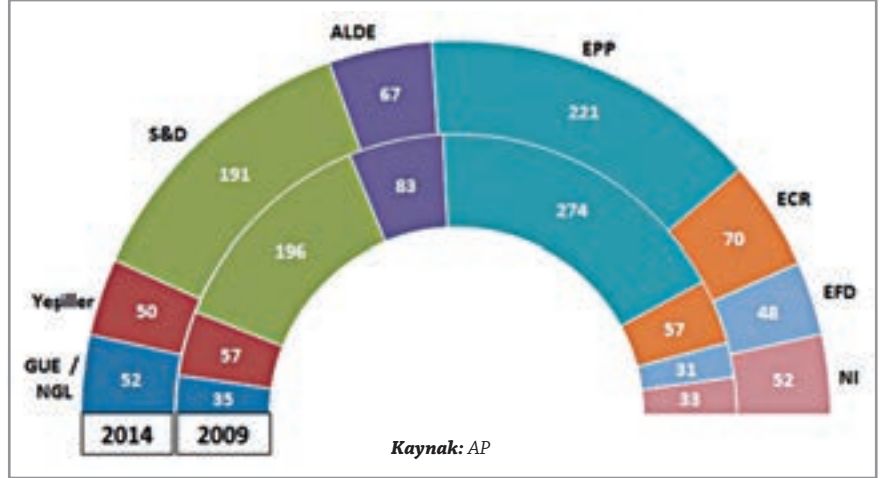
AP seçimlerinden önce yapılan anketlerde merkez sağ ve merkez sol partilerinden aşırı sağ ve aşırı sol partilere ciddi bir oy kaybı olacağı tahmin ediliyordu. Örneğin Reuters'de 14 Mayıs 2014 tarihinde yayımlanan bir haber, seçim sonrasında Parlamento'daki koltukların dörtte birinin Avrupa kuşkucu ve Avrupa karşıtı partilere ait olabileceğini iddia etmekteydi.³

Ortaya çıkan seçim sonuçları, bu tahminlerin çok da yanlış olmadığını gösterdi (bkz Tablo II).

AP'nin "merkeze en yakın partileri" olarak nitelendirilebilecek S&D, ALDE ve EPP'nin sandalye sayıları 553'ten 471'e gerileyerek toplamda %10'luk bir düşüşe uğradı. Bununla birlikte, spektrumun daha solundaki iki partinin sandalye sayılarında çok ciddi bir değişim gözüküyor. Ancak, grafiğin sağ tarafında yer alan Avrupa kuşkucu, anti AB ve aşırı sağ olarak addedilen üç siyasi partinin oylarında ciddi bir artış görülüyor. Yine de, tablo II'ye bakarak bu partilere genel bir yönelim olmadığını ve merkez sağ EPP'den kaymalar olduğunu söylemek mümkün.

Ülke bazında bakıldığında ise, aşırı sağa en ciddi desteğin Fransa ve İngiltere

TABLO II: 2009 ve 2014 seçimleri sonrasında AP'de koltukların dağılımı

re'de ortaya çıktığı görülüyor. Fransa'da Marie Le Pen'in Uluşal Cephesi (NF) oyların dörtte birini alarak seçimde birinci geldi ve AP'ye 23 vekil gönderdi. Le Pen'in seçimlerden sonraki ilk açıklamasında dile getirdiği üç talebinden birisi ise Fransa'nın Türkiye'nin AB üyeliği sürecine vetosunu koymasındı. İngiltere'de de benzer şekilde oyların dörtte birini alarak seçimi kazanan Avrupa kuşkucu ve anti göçmen söylemleriyle tanınan İngiltere Bağımsızlık Partisi (UKIP), AP'ye 24 vekil gönderdi. Ancak İngiltere ve Fransa'nın dışında aşırı sağın başarı hikâyesini anlatabileceğimiz ülkeler pek yok; en güçlü adaylardan Hollanda'da Wilders'in PVV'si, Macaristan'da Vona'nın Jobbik'i %13-14'leri geçemeyip AP'ye sadece dörder vekil gönderdi. Benzer şekilde Yunanistan'da Golden Dawn da %9 oy alarak yalnızca üç vekilini seçti.

Peki, ultra sağın hem söylemsel olarak hem de meclis sandalyeleri sayılarıyla görünürlüğüne arttığı bu dağılım, AP'nin işleyişini etkiler mi? Bu soruya tek bir cevap vermek şimdilik mümkün gözüküyor. Parlamento'nun açılış gününde orkestra AB Marşı'nı icra ederken İngiltere'de UKIP'ten seçilen vekiller orkestraya sırtlarını döndü. UKIP'in çiçeği burnunda temsilci lideri parlamenter Paul Nuttall da verdiği bir demeçte "Ulusal demokrasi ve AB projesi birbiriyle uyumsuz iki kavram. Kendimizi bu yozlaşmış kurumdan çıkartmak için elimizden geleni yapacağız" diye konuştu.

Ancak bütün bu protestolara rağmen yeni yasama döneminin ilk gününde iki ana parti S&D ve EPP'nin desteğini alan Martin Schulz'un 409 oy ile AP Başkanlığı'na seçilmesi gayet rahat oldu. Seçimlerden sonra bu iki parti arasında ılımlı rüzgârlar estiği ve ultra sağı izole edebilmek için bir işbirliği platformu inşa etmek üzere bir dizi görüşmeler yapıldığı doğru. Yine de bu resme bakıp bütün dönem boyunca bu iki partinin işbirliği yapmasını beklemek de yanıltıcı olacak. Göçmen politikaları, işçi hakları, genişleme ve komşuluk politikaları ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı gibi merkez sağ ile merkez solu siyasi kimlikleri üzerinden kutuplaştıran konularda Avrupa kuşkucu grupların duruşları belirleyici olabilecek gibi görülüyor.

Buna rağmen, aşırı sağ kendi içinde uyumlu bir bütün ola-

rak düşünmek de hata olur. Seçim zaferini takip eden günlerde Marie Le Pen'in diğer ülkelerin aşırı sağ partileriyle beraber bir grup kurmaya çok meraklı olmadığını açıklaması ve takip eden günlerde Geert Wilders ile birlikte AP'de grup kurmak için gereken yedi farklı ülkeden 25 vekile ulaşamamasını, aşırı sağın AP'deki ahenksiz durumunun iyi bir göstergesi olarak yorumlamak mümkün.

HEYBETLİ BİR BÖLGESEL AKTÖR OLARAK KÜLLERİNDEN DOĞMAYA ÇALIŞAN AB

Son aylarda Ukrayna'da yaşananlar ve Rusya'nın bu konudaki tavırları da sık sık AB'nin uluslararası arenada ne kadar etkin ve dışli bir aktör olduğu sorusu gündeme geliyor. Birçok yorumcu, Putin'in agresif tavırlarını devam ettirebilmesini AB'nin etkisizliğine bağlayıp, son aylardaki genişlemeci Rusya politikasının önüne sadece proaktif ve birlik içinde hareket eden bir AB'nin durdurabileceğini ifade ediyor.

Bu yorumlar AB'nin içinde de bir farkındalık yaratmış gibi gözüküyor. Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy'un son günlerde yaptığı bütün konuşmalar da Avrupa elitlerinin bir kısmının zihninde AB'nin siyasi proje olarak tahayyülünün Soğuk Savaş dönemine döndüğünü gösterir türden.

▲ AP'nin açılış gününde orkestra AB Marşı'nı icra ederken İngiltere'de UKIP'ten seçilen vekiller orkestraya sırtlarını döndü.

.....

Rompuy'un 1 Temmuz'da "New Pact for Europe" konferansında, 2 Temmuz'da da AP'de yaptığı konuşmalarda Rusya'nın adını hiç anmadan Rusya'ya yönelik sarf ettiği bazı sözler şöyle:

● "Ulusal ve Avrupa seviyesinde alıngeldiğimiz hiçbir olgunun çantada keklik sayılmayacağı bir dönemden geçiyoruz. Bildiğimiz şekliyle siyaset ve refah; iş imkânları, ulusal sınırlar, jeopolitik istikrar ve "Avrupa fikri" baskı altındadır."

● "Avrupa'nın inşası büyük çaplı stratejiler ya da master planlar oluşturmakla mümkün değildir, Avrupa'yı inşa etmek, yani başımızdaki sorunlara somut çözümler bulabilmekten geçmektedir."

● "Konu güvenlik olunca, insanlar AB'den iki şey beklemektedir. Bunlardan birincisi, ülkelerin tek başlarına mücadele edemeyecekleri büyüklükte olan sorunlarda AB'nin müdahil olmasıdır."

● "Geçtiğimiz hafta I. Dünya Savaşı'nın yüzüncü yılını hatırlamak üzere bir tören düzenledik. Bu tören savaşın bitimini kutlamak üzere değil, tam tersine, nasıl başlayabileceğini düşünmek üzere, adeta uyurgezer bir şekilde akılsızca cehenneme doğru yürünerek milyonların ölümüne nasıl neden olduğunu hatırlamak üzerinedir."

● "AB'nin önümüzdeki dönem önceliklerinden birisi müttefikleriyle müşterek hareket etme kapasitesinin artırılmasıdır. Küresel siyasi etkimizi azami mertebeye ulaştırmak, stratejik ortaklarımızla ilişkilerimizi sıkılaştırmak ve güvenlik ile savunma işbirliğimizi yoğunlaştırmak AB'nin önümüzdeki yıllarda üzerinde çalışması gereken konulardır. Ancak en önemli önceliğimiz kendi bölgemizde güçlü bir ortak olarak kendimizi kanıtlamamızdır."

● "Geçtiğimiz aylarda Gürcistan, Moldova ve Ukrayna ile imzaladığımız Gümrük Birliği Antlaşmaları ile doğumuzdaki ülkelerle azimli bir işbirliği sürecini başlatmış olduk. Cum-

hurbaşkanı Poroshenko ile yaptığımız görüşmeden sonra Avrupa Konseyi, hareket yolumuzu belirleyecek olan bir dizi acil ve somut adım belirledi. Konsey durumun yakından takipçisi olacak ve gerektiği takdirde gereken kararları alacaktır.”

Üst düzey bürokratlardan gelen bu ve bunun gibi ifadeler, AB'nin yavaş ama kararlı bir paradigma değişim sürecine girdiğini gösteriyor olabilir. 2000'li yıllar boyunca AB'de tartışmaların odağı olan iç siyaset, entegrasyon süreci ve çok düzeyli yönetim konularından son dönemlerde yavaş yavaş savunma, güvenlik ve bölgesel ortaklık konularına doğru bir kayma görülüyor.

Peki, değişim sürecindeki AB'de, Türkiye'nin katılım süreci ne yönde etkileyecek? Önümüzdeki süreçte katılım için Avrupa tarafında en belirleyici olacak iki faktör AP'deki aşırı sağ gruplar ve seçilecek olan yeni Komisyon Başkanı. Bu faktörlerden birincisinin katılım sürecini ne yönde etkilemeye çalışacağı yukarıda Ma-

▲ Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy, Ukrayna, Gürcistan, ve Moldova ile görüşmelerde bulundu.

rie Le Pen'den yapılan alıntıyla açıkça gözükmekte.

Bu durumda, geriye belirsiz olarak kalan tek faktör, Avrupa Komisyonu'nun yeni başkanı Juncker'in Türkiye'nin katılım sürecine dair alacağı tavır. 1990'lardan bu yana Juncker'in Türkiye'nin AB'ye katılımı hakkında verdiği demeçlere bakıldığında, bir bütünlükten uzak, “parçalı bulutlu” bir söylem göze çarpıyor.

Birçok açıklamasında Türkiye'nin yerinin AB'yle birlikte olduğunu ifade eden Juncker, bunun gerçekleşmesinin ise çok kolay olmadığını ve on yıllar sürebileceğini belirtiyor. Örneğin 1997 yılındaki bir açıklamasında “Ülkelerinde işkencenin sona ermediği temsilcilerin AB masasında oturması kabul edilemez” diyen Juncker, Türkiye'de insan hakları ihlallerinin çözüleceğine inandığını belirtmiş ama bunun “öyle üç-beş yıllık bir süreçte” olabileceğine inanmadığının altını çizmiş. AK Parti iktidarının ilk yıllarında hızlanan reformlarla söylemi yumuşayan Juncker, 2004-2005 yıllarında oldukça olumlu açıklamalar yapmış. Örneğin Nisan 2005'de Bülent Arınç'ı ağırlayan Juncker, Türkiye'den reformları aynı hızla sürdürmesini beklediklerini söylemiş ve “Avrupa Komisyonu'ndan müzakere çerçevesinin bir an önce saptanmasını ve bunun mümkünse Haziran'dan önce yapılmasını istiyoruz” diye konuşmuş.

Ancak 17 Aralık 2013 sürecinden bu yana Türkiye'de yaşanan gelişmeleri oldukça olumsuz ifadeler kullanarak değerlendiren Juncker, televizyonlarda canlı yayınlanan Avrupa Komisyonu Başkanlık münazaralarında “Gelecek beş yıl içerisinde AB'ye 29'uncu bir üye katılmayacak” dedi ve Türkiye'nin, AB'ye katılmak istiyorsa rotasını acilen tersine çevirmesi gerektiğini belirtti. Özellikle Twitter ve YouTube'un kapatılmasından sonra söylemi daha da sertleşen Juncker, 5 Nisan 2014 tarihli konuşmasında son aylarda “Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde muazzam geri adımlar atıldığını” söyledi. Türkiye'nin AB üyeliğinin önümüzdeki 5 ile 10 yıl içinde mümkün olmadığını belirten Juncker bunun için “daha uzun süreyle ihtiyaç olduğunu” ifade etti ve müzakerelerde özellikle hukuk devleti gibi tartışmalı alanlara yoğunlaşması gerektiğini belirtti.

AP seçimleri ve seçilen yeni Komisyon Başkanı ile birlikte AB'nin önünde kendini baştan şekillendirmesi için bir süreç olduğunu söylemek mümkün. Avrupa entegrasyonu sürecinin detaylarına gömülüp taraftarlarını hüsrana uğratan ve Avrupa kuşkululuğunun yükselişine çanak tutan AB için önümüzdeki bu süreç altın değerinde olacak. Şayet seçimlerden sonra Avrupalı birçok siyasetçi ve bürokratin da ifade ettiği gibi “gerekli dersler alındı”ysa, AB'nin bölgede küllerinden doğmasını sağlayacak güvenlik ve savunma alanlarında bir dizi işbirliği politikasıyla sorunların değil, çözümlerin parçası haline gelmeye başlaması gerekiyor.

DİP NOTLAR:

1) AB9 ülkeleri: Belçika, Danimarka, Almanya, İrlanda, Fransa, İtalya, Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere.

2) Lizbon Antlaşması (2009) 7. Madde: “Avrupa Konseyi, AP seçimlerini göz önünde bulundurarak ve gerekli müzakereleri yaptıktan sonra nitelikli çoğunluğu sağladığı takdirde AP Komisyon Başkanlığı için bir aday sunmalıdır. Bu aday AP'de salt çoğunluğun desteğini aldığı takdirde AP Başkanı seçilir. Eğer gerekli çoğunluğu sağlayamazsa, Komisyon bir ay içerisinde aynı prosedürleri izleyerek Parlamento'ya yeni bir aday teklifinde bulunmalıdır.”

3) <http://www.reuters.com/article/2014/05/14/us-eu-election-poll-idUSBREA4D09Y20140514>